

Голові спеціалізованої вченої ради
Інституту психології
імені Г. С. Костюка НАПН України
доктору психологічних наук, професору
Л. З. Сердюк

РЕЦЕНЗІЯ

Кандидата психологічних наук, провідного наукового співробітника
лабораторії організаційної та соціальної психології
Інституту імені Г. С. Костюка НАПН України Мельничук Тетяни Іванівни
на дисертаційне дослідження Тиченко Марти Євгенівни «Організаційно-
психологічні чинники готовності до професійної кар'єри працівників сфери
креативних індустрій», подане до захисту в разову спеціалізовану раду
Інституту психології ім. Г. С. Костюка на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 053 – Психологія

Ступінь актуальності обраної теми.

Дисертаційне дослідження М.Є.Тиченко окреслює проблематику
готовності до професійної кар'єри фахівців, які працюють у сфері креативних
індустрій. Вивчення обраної теми особливо актуальне на сучасному етапі
розвитку організаційної психології. В умовах глобальних викликів та змін
питання побудови ефективної кар'єри потребує осмислення та подальшого
розвитку існуючих підходів.

Проблематика професійної кар'єри та готовності до її здійснення
потребує збільшення кількості фахових досліджень, адже таким чином
поглиблюватиметься розуміння даної проблематики не лише в цій сфері
зокрема, але й у більш широкому значенні щодо вивчення психологічних
основ діяльності комерційних організацій та побудови професійної кар'єри
працівників. Окрім того, в роботі справедливо зауважується, що контекст
сфери креативних індустрій потребує більшої уваги дослідників.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації.

В дисертаційному дослідженні описані різні підходи до вивчення професійної кар'єри, докладно висвітлені сучасні теорії кар'єри. Проаналізована специфіка сфери креативних індустрій, окреслені її психологічні особливості, вагомі на думку дисертанта. Привертає увагу комплексна теоретична модель організаційно-психологічних чинників готовності до професійної кар'єри працівників сфери креативних індустрій, яка включає когнітивний, ціннісно-мотиваційний, операційний та особистісний компоненти. Суттєвим внеском є емпіричне підтвердження її компонентної структури.

В цілому наукова новизна результатів, отриманих в результаті проведеного дисертаційного дослідження, є достатньо вагомою, враховуючи проведене емпіричне дослідження та розроблену й впроваджену тренінгову програму.

Теоретичне значення даної роботи окреслюється вже згадуваною теоретичною моделлю та класифікації організаційно-психологічних чинників готовності до професійної кар'єри працівників сфери креативних індустрій. При цьому використано широко цитований у науковій літературі розроблений в лабораторії організаційної та соціальної психології трирівневий підхід (мікро-, мезо-, макрорівень) до вивчення організаційно-психологічних чинників, істотних у контексті готовності до професійної кар'єри саме в сфері креативних індустрій.

Практичне значення дисертаційного дослідження стосується і можливості застосування його результатів у процесі викладання освітніх курсів («Організаційна психологія», «Психологія кар'єри» тощо), тренінгової діяльності та кар'єрного консультування не лише для здобувачів вищої освіти, але й в цілому для тих, хто планує свою професійну кар'єру в сфері креативних індустрій чи вже її здійснює.

Нові факти, одержані здобувачем.

Новизна отриманих результатів є безсумнівною, адже *вперше*: розкрито зміст та психологічні особливості професійної кар'єри працівників в сфері

креативних індустрій; визначено компоненти та складові готовності до професійної кар'єри працівників сфери креативних індустрій; обґрунтовано діагностичний інструментарій та емпірично досліджено рівень розвитку та організаційно-психологічні чинники готовності до професійної кар'єри працівників сфери креативних індустрій; проаналізовано зв'язок готовності до професійної кар'єри працівників сфери креативних індустрій з особливостями кар'єрного успіху; розроблено та апробовано відповідну тренінгову програму. Варто зауважити і те, що отримані результати поглиблюють наявні наукові знання про психологічні особливості сфери креативних індустрій, організаційно-психологічні чинники та умови розвитку готовності до професійної кар'єри працівників в цьому контексті.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків, рекомендацій, які захищаються.

Загалом теоретичне підґрунтя дисертаційного є належним та ґрунтовним: авторка опрацювала широке коло наукових джерел, зокрема українських і зарубіжних дослідників у галузі організаційної психології, психології кар'єри, а також менеджменту та специфіки сфери креативних індустрій. Робота в цілому написана логічно та послідовно. Логіка наповнення розділів дисертаційного дослідження є науково обґрунтованою та відповідає наявним вимогам до наукових досліджень. Категоріальний апарат описаний фахово та з урахуванням логіки та принципів наукового викладу. У дисертації М.Є.Тиченко чітко простежується узгодженість між теоретичною та емпіричною частинами дослідження. Висновки, в яких описуються результати дослідження, викладаються відповідно до поставлених завдань на його початку. Можна стверджувати, що досягнуто поставленої мети та завдань, адже результати та висновки сформовані на підставі фахових теоретичних джерел, достовірних емпіричних даних, релевантним методам математичного опрацювання даних.

Повнота викладення результатів в опублікованих працях.

Результати дослідження опубліковані у 19 наукових працях: 8 статтях, надрукованих у фахових виданнях, затверджених МОН України; 1 статті у зарубіжному науковому виданні, що індексується в міжнародних наукометричних базах даних (Scopus), 1 психологічному практикуму, 9 публікацій у збірниках тез та низці матеріалів всеукраїнських та міжнародних наукових конференцій. На підставі аналізу цих публікацій можна стверджувати, що результати дослідження висвітлені в повному обсязі.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Дисертаційна робота була перевірена за допомогою системи «StrikePlagiarism». Результати перевірки підтверджують оригінальність даної роботи, текст не містить елементів академічного плагіату. Напрацювання та результати інших авторів мають відповідне посилання на джерело.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи дану роботи, варто окреслити деякі зауваження та побажання:

1. Проблематика об'єктивного та суб'єктивного кар'єрного успіху як результату професійної кар'єри працівників сфери креативних індустрій, могла б, на наш погляд, більш ширше проаналізована в дисертації.
2. Було б доцільно, на нашу думку, більш детально проаналізувати в роботі організаційно-психологічні чинники макрорівня, які впливають на готовність до професійної кар'єри працівників сфери креативних індустрій (рівень економічного розвитку суспільства, особливості ринку праці, питання рівних можливостей щодо професійної спрямованої зайнятості).
3. Також варто було приділити увагу в дослідженні вивченню гендерних особливостей формування готовності до професійної кар'єри працівників сфери креативних індустрій.

Втім зазначене аж ніяк не зменшує науково та практичної цінності дисертаційної роботи, представленої до захисту, та не впливає на її загальне позитивне враження.

Загальний висновок.

Дисертаційне дослідження Тиченко Марти Євгенівни на тему «Організаційно-психологічні чинники готовності до професійної кар'єри працівників сфери креативних індустрій» виконано на належному науковому рівні, за змістом відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, пп. 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, є цілісним, самостійним дослідженням, що характеризується науковою новизною, теоретичним та практичним значенням, а її автор Тиченко Марта Євгенівна заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія» галузі знань 05 – Соціальні та поведінкові науки.

Рецензент

кандидат психологічних наук
провідний науковий співробітник
лабораторії організаційної
та соціальної психології
Інституту імені Г. С. Костюка
НАПН України

Т. І. Мельничук